

Biodiverzita jako základní východisko pro zdravé rostliny

Mgr. Jiří Mach

Ministerstvo životního prostředí

Webinář ke Světovému dni výživy 22. 10. 2020

Biologická rozmanitost

- ▶ Různorodost veškerého života na Zemi
- ▶ Na úrovni genů, druhů i ekosystémů
- ▶ Proč je biodiverzita důležitá? Jde jen o počet druhů na určitém území? Proč by měla zajímat někoho jiného než přírodovědce?
- ▶ Pestré přírodní bohatství planety / ekosystémové služby, bez nichž se lidstvo neobejde (přírodní zdroje, které lidstvo využívá jako potraviny, energii či léčiva, ale také například přírodní procesy, které regulují klima, zajišťují kvalitu ovzduší, vody a půdy; např. více než 75 % druhů potravinářských plodin je závislých na opylování)

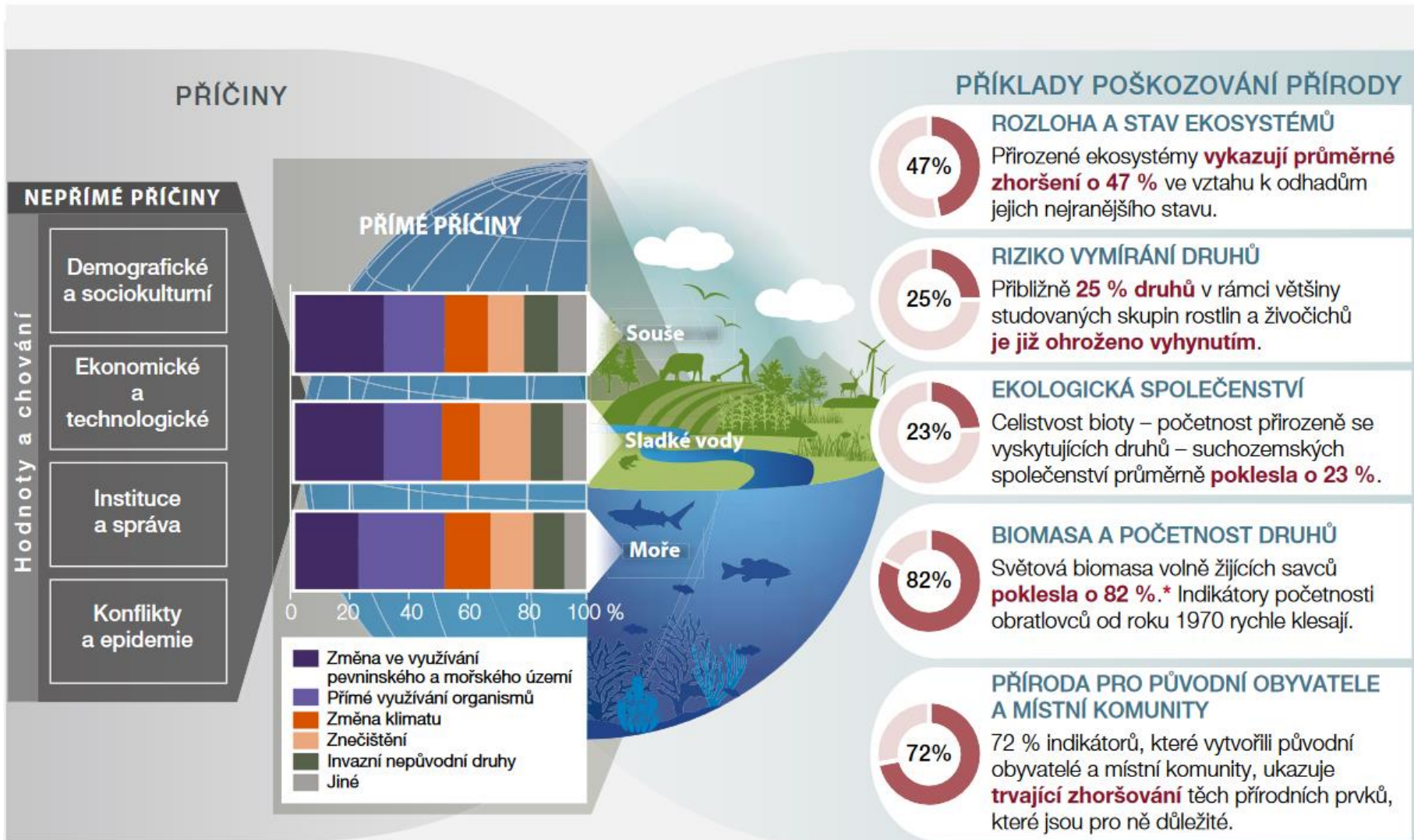
Biologická rozmanitost a stav přírody na globální úrovni

- ▶ Na globální úrovni pro ochranu biodiverzity a udržitelné využívání jejích složek sjednána Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)
- ▶ Mezinárodní vědecká platforma IPBES - rozsáhlá vědecká zpráva o stavu globální biodiverzity, 2019, ke stažení [zde](#)
- ▶ Stav přírody a její životně důležité přínosy poskytované lidem, které společně zahrnují biologickou rozmanitost a ekosystémové funkce a služby, se po celém světě zhoršují (Globální hodnotící zpráva IPBES, 2019)

Convention on
Biological Diversity

Příklady globálního poškozování přírody s důrazem na úbytek biodiverzity (IPBES, 2019)

* Od pravěku

Úbytek biologické rozmanitosti a jeho dopady

- ▶ Většinu přínosů, které příroda a biodiverzita poskytují lidem, vytvářejí biofyzikální procesy a ekologické interakce
- ▶ Zvýšení produkce některých přínosů může vést k poklesu jiných, např. v důsledku degradace půdy klesla v celosvětovém měřítku produkce suchozemských ekosystémů o 23 %, v důsledku úbytku opylovačů je ohrožena globální roční rostlinná produkce v hodnotě 235 a 577 miliard USD (IPBES, 2019)
- ▶ Řada přínosů, které příroda poskytuje lidem, je rovněž zásadní pro lidské zdraví a poškozování ekosystémů např. v důsledku mýcení nebo fragmentace stanovišť může představovat velkou hrozbu (např. přenos zoonóz, jedna z možných příčin aktuální pandemie covid-19)
- ▶ Ohrožena je i řada ohnisek zemědělské biodiverzity a planě rostoucích příbuzných plodin, často způsobená zavlečením nepůvodních druhů nebo kulturních plodin, které zapříčiní úbytek ve fondu genetických variací

Úbytek biologické rozmanitosti - snahy o zlepšení stavu na globální úrovni

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Convention on
Biological Diversity

- ▶ V posledních letech dochází k významnému posílení spolupráce mezi FAO a CBD, resp. UNEP (Program OSN pro životní prostředí)
- ▶ FAO již vydalo celou řadu publikací zaměřenou na posílení biodiverzity v rámci zemědělských i jiných produkčních aktivit
- ▶ V letošním roce byla publikována nová strategie FAO pro tzv. mainstreaming biodiverzity napříč zemědělskými odvětvími
- ▶ V rámci CBD se pak v současné době vyjednává nový Globální Strategický Rámec pro biodiverzitu do roku 2030

Úbytek biologické rozmanitosti - snahy o zlepšení stavu na evropské úrovni

- ▶ Květen 2020, Evropská komise: **Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030**, s podtitulem „Navrácení přírody do našeho života“
- ▶ Jeden z cílů: Návrat přírody na zemědělskou půdu: biologická rozmanitost pomáhá zajistit bezpečné, udržitelné a cenově dostupné potraviny bohaté na živiny x některé zemědělské postupy jsou zároveň hlavní příčinou úbytku biologické rozmanitosti → podpora a stimulace přechodu k plně udržitelným postupům
- ▶ Ukazateli zdraví zemědělských ekosystémů polní ptáci a hmyz, zejména opylovači - ti zásadní význam pro zemědělskou produkci a potravinové zabezpečení → závazky do roku 2030:
 - Riziko a používání chemických pesticidů je sníženo o 50 % a používání rizikovějších pesticidů je sníženo o 50 %.
 - Na nejméně 10 % zemědělské plochy jsou velmi rozmanité krajinné prvky.
 - Nejméně 25 % zemědělské půdy je využíváno v rámci správy ekologického zemědělství a výrazně se zvyšuje využívání agroekologických postupů.

Strategie EU „od zemědělce ke spotřebiteli“

- ▶ Paralelní strategie, EK, květen 2020
- ▶ Neudržitelné potravinové systémy zůstávají jednou z hlavních příčin změny klimatu a zhoršování životního prostředí → strategie nabízí nový komplexní přístup k tomu, jak Evropané oceňují udržitelnost potravin, i příležitost pro zlepšení životního stylu, zdraví a životního prostředí
- ▶ „Pokud vytvoříme příznivé potravinové prostředí, které usnadní volbu zdravého a udržitelného stravování, napomůže to zdraví a kvalitě života spotřebitelů a sníží se náklady na zdravotní péči v celé společnosti.“
- ▶ Cíle se zaměřují na omezení environmentální a klimatické stopy potravinového systému EU a posílení jeho odolnosti:
 - potravinový řetězec, do nějž patří produkce, doprava, distribuce, uvádění na trh a spotřeba potravin, by měl mít neutrální nebo pozitivní dopad na životní prostředí
 - přístup k dostatku výživných a udržitelných potravin pro každého
 - zajistit, aby nejudržitelnější potraviny byly cenově nejdostupnější

Strategie EU „od zemědělce ke spotřebiteli“: výroba potravin

Cíle pro udržitelnou výrobu potravin pro rok 2030

PESTICIDY

Redukce celkového využívání a rizika chemických a nebezpečných pesticidů

ZTRÁTY ŽIVIN

Snížení ztráty živin o 50 % při současném zachování úrodnosti půdy vedoucí k 20% snížení využívání hnojiv

ANTIMIKROBIKA

Snížení prodeje antimikrobik pro zemědělská zvířata a akvakulturu

EKO ZEMĚDĚLSTVÍ

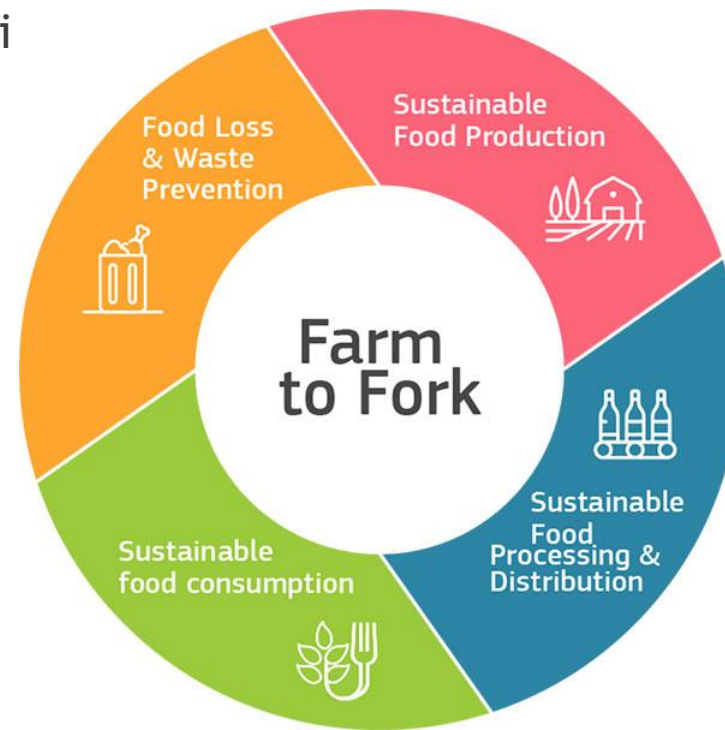
Zvýšení procenta půdy využité pro ekologické zemědělství

#EUFarm2Fork

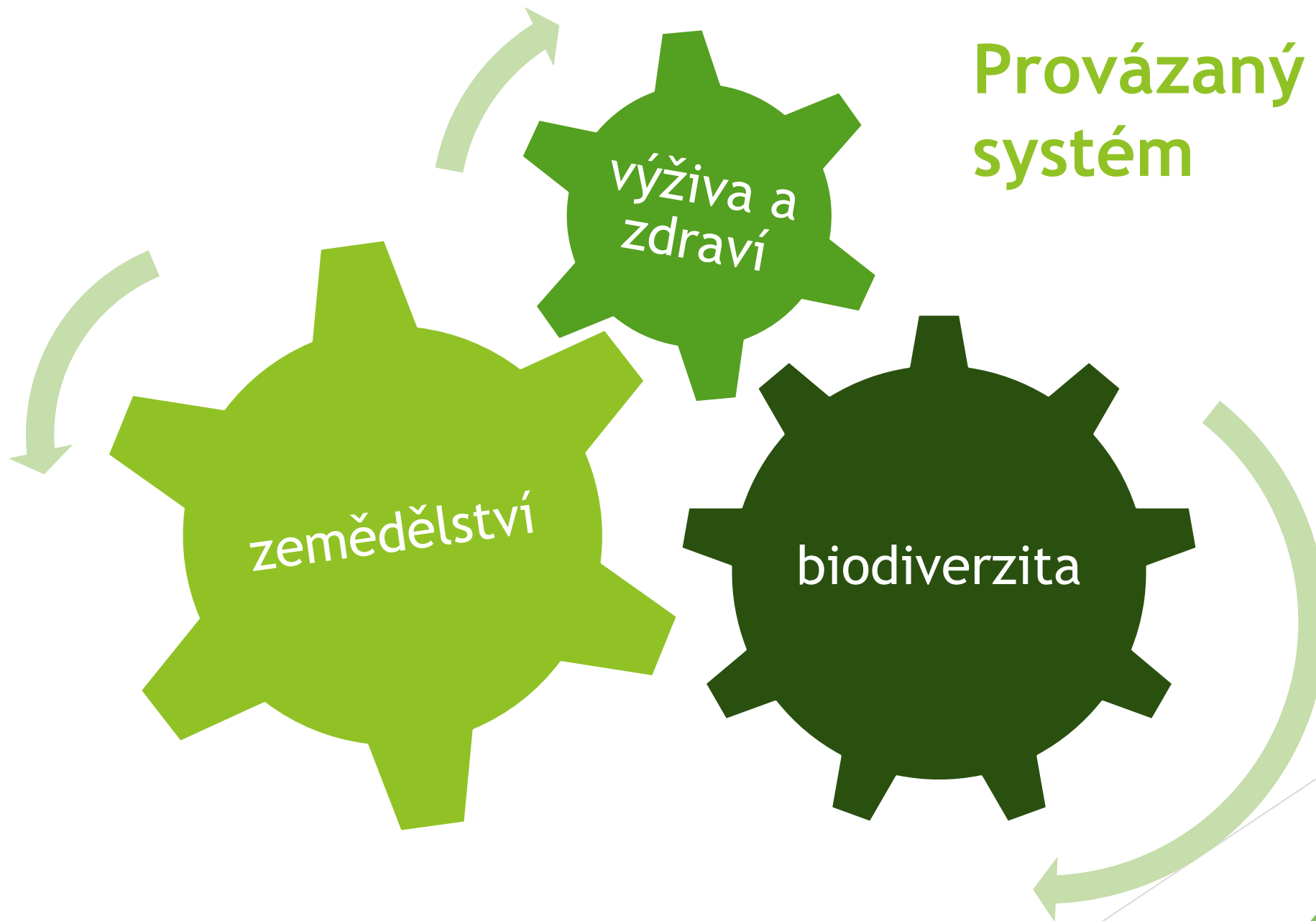
#EUGreenDeal

Strategie EU „od zemědělce ke spotřebiteli“: další témata

- ▶ Zajištění potravinového zabezpečení
- ▶ Podpora udržitelných postupů pro zpracování potravin, velkoobchod, maloobchod, pohostinství a stravovací služby
- ▶ Podpora udržitelné spotřeby potravin a usnadnění přechodu ke zdravé a udržitelné stravě
- ▶ Omezení potravinových ztrát a plýtvání potravinami
- ▶ Boj proti potravinovým podvodům v celém potravinovém řetězci

Provázaný systém

zemědělství

výživa a
zdraví

biodiverzita

Děkuji Vám
za pozornost.